

Hoe veilig vinden mensen met een kwetsbare gezondheid de Tweede Kamerverkiezingen?

Op 17 maart vinden de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. Ieder(in) en de Patiëntenfederatie hebben onderzocht hoe veilig mensen met een kwetsbare gezondheid deze verkiezingen tijdens corona vinden en of ze gaan stemmen. Bij het onderzoek is samengewerkt met het Longfonds, Diabetesvereniging Nederland (DVN), ouderenbond KBO-PCOB en Per Saldo.

Achtergrond deelnemers

8.687 deelnemers hebben de enquête ingevuld in de periode van 1 tot met 5 februari 2021. Ongeveer evenveel vrouwen als mannen.

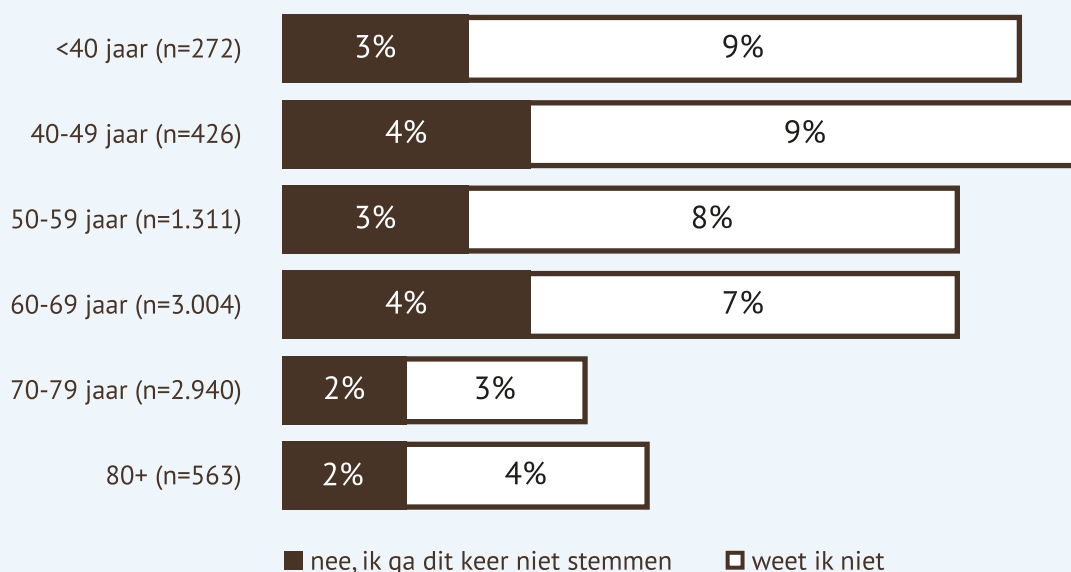
- 85% is tussen 50 en 80 jaar. Relatief weinig mensen onder de 50 jaar (8%) en boven de 80 jaar (7%).
- 81% heeft één of meer aandoeningen.
- 66% geeft aan te behoren tot de risicogroep voor corona (=meer risico lopen om corona te krijgen of er ernstig ziek van te worden).
- 15% komt niet of nauwelijks meer buiten. Deze groep is overwegend in zelfquarantaine.

Tien procent gaat niet stemmen of weet het nog niet

De meeste mensen (90%) zijn van plan te gaan stemmen voor de Tweede Kamer in maart. Van de overige 10% zegt 1% nooit te stemmen, 3% dit keer niet te gaan stemmen en 6% het nog niet te weten.

- De stemintentie is lager bij mensen met een aandoening (90% tegenover 93% bij mensen zonder aandoening). Bij mensen met diabetes en mensen met een longaandoening ligt de stemintentie met respectievelijk 89% en 87% nog lager.
- De stemintentie van mensen die niet of nauwelijks buiten komen is met 82% het laagst.
- Het verschil in stemintentie tussen de leeftijdsgroepen onder de 70 jaar en boven de 70 is opmerkelijk. Het percentage dat nog niet weet of ze gaan stemmen of dit keer niet gaat stemmen, is bij de mensen onder de 70 ruim twee maal zo hoog, namelijk 10%, tegen 5% bij de mensen boven de 70 jaar. Er zit duidelijk een breukpunt bij 70 jaar. Een mogelijke verklaring voor deze grote verschillen is, dat 70+ wel en 70- niet per post kan stemmen.

Percentage dat van plan is dit keer niet te stemmen of dit (nog) niet weet

“Zelf heb ik beenmergkanker en ben dus risicopatiënt. Wij houden ons daarom strikt aan de maatregelen. Als ik dus geen garanties krijg veilig te kunnen stemmen, zal ik het dan ook niet doen.”

Driekwart gaat naar stembureau, stemmen per post ook in trek

Van degenen die van plan zijn te gaan stemmen, is bijna driekwart van plan naar het stembureau te gaan, 16% denkt per post te gaan stemmen en 3% per volmacht. 8% weet nog niet hoe. Bij mensen ouder dan 70 jaar is maar liefst 38% van plan per post te stemmen en maar iets meer dan de helft (52%) is van plan naar het stembureau te gaan. Mensen onder de 70 jaar, die niet per post kunnen stemmen, zijn vooral van plan naar het stembureau te gaan (88%) en stemmen wat vaker per volmacht (5%). En de groep die niet/nauwelijks buiten komt, heeft vaker dan gemiddeld het plan om per post te stemmen (24%) of per volmacht (8%).

	stembureau	per post	volmacht	weet het nog niet
Totaal	73%	16%	3%	8%
70-	88%	-	5%	8%
70+	52%	38%	1%	9%
Komt niet/ nauwelijks buiten	56%	24%	8%	12%

“Zeer kwetsbare gezondheid, 60+, maar dus nu nog niet mogelijk om per post te stemmen.”

“Ik behoor tot een kwetsbare groep, er zijn geen bekenden in de buurt die ik een volmacht kan geven.”

Bij twijfel over wijze van stemmen speelt veiligheid stembureau grote rol

De groep die twijfels heeft op welke manier zij gaat stemmen (632 mensen), twijfelt vooral aan de veiligheid van het stembureau vanwege besmettingsgevaar (41%). Daarnaast heeft 24% er nog niet over nagedacht en geeft 20% als reden dat ze niet in aanmerking komen voor poststemmen.

Een uitsplitsing naar leeftijd laat zien dat mensen onder 70 jaar vaker als reden geven dat het stembureau niet veilig is (52% versus 26% van de 70-plussers). Ook het feit dat zij niet per post kunnen stemmen, is voor hen een belangrijke reden (34%).

“Zowel mijn man als ik zijn hoog risico voor besmetting. We gebruiken beide de nodige medicatie. Ik ben niet van plan om een volle zaal binnen te lopen die lekker warm is (broedplaats...)”

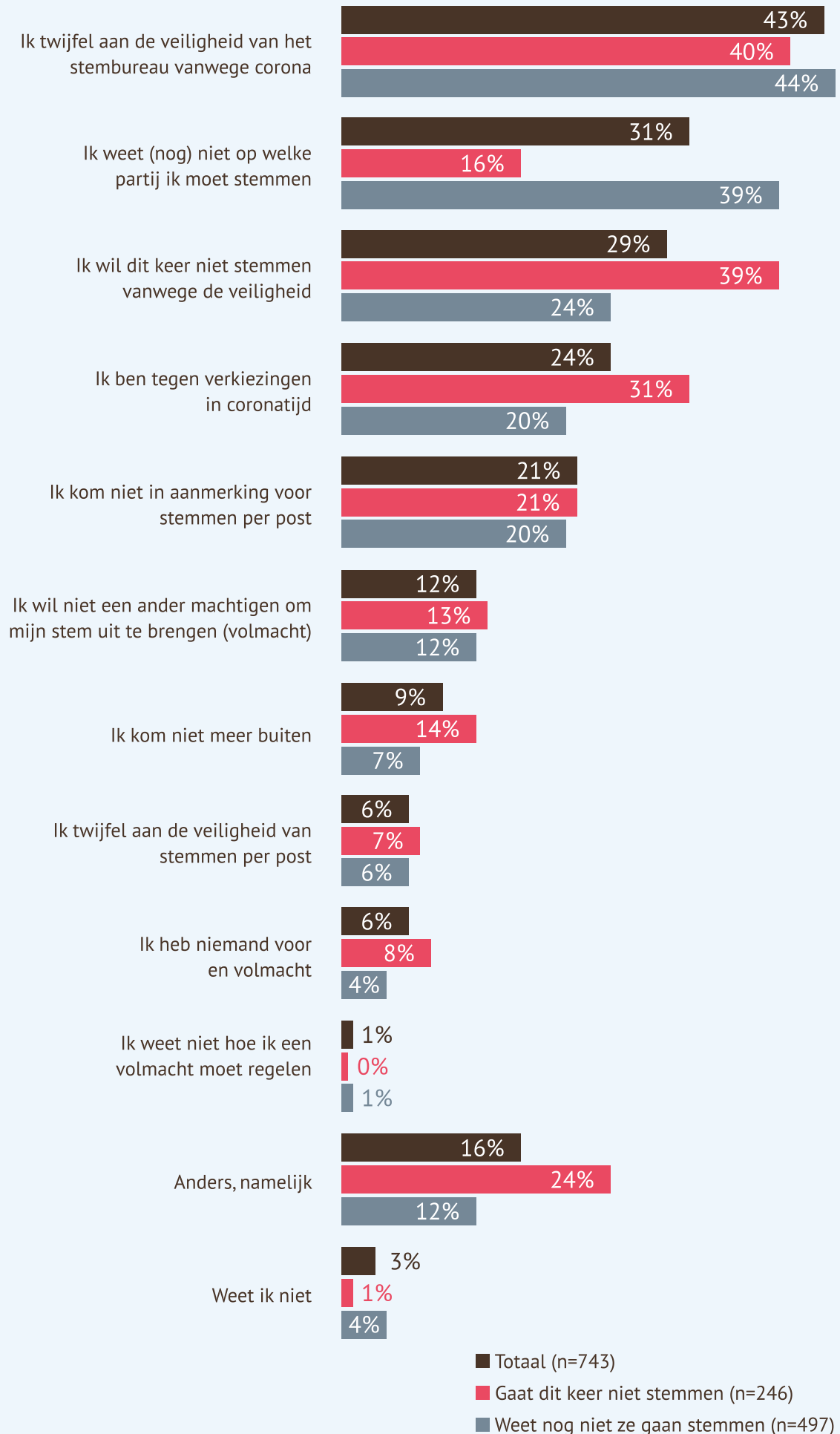
Veiligheid is belangrijkste reden voor niet-stemmen of nog twijfelen

Het is opvallend hoeveel mensen die nu niet gaan stemmen of twijfelen, één van de drie categorieën over veiligheid hebben aangevinkt (veiligheid op het stembureau, veiligheid algemeen en veiligheid van stemmen per post). Dit betreft in totaal 54%, dus een meerderheid van de mensen. In het bijzonder gaat het om de veiligheid van het stembureau (47%).

Mensen onder 70 jaar noemen vaker de veiligheid als belemmering voor het stemmen (57% vergeleken met 45% van de 70-plussers). Bij de coronariscicogroep en de groep die niet of nauwelijks meer buiten komt, is dit percentage nog hoger met respectievelijk 59% en 68%.

Andere belangrijke redenen zijn dat mensen (nog) niet weten op welke partij ze moeten stemmen (31%), niet in aanmerking komen voor poststemmen (21%) of dat ze belemmeringen zien bij het stemmen per volmacht (17%). 24% zegt tegen stemmen in coronatijd te zijn.

Waarom niet stemmen

Mensen die gaan stemmen zijn ook niet altijd overtuigd van de veiligheid

Van de mensen die wel naar het stembureau gaan (5.730 mensen) vertrouwt nog niet iedereen erop dat het daar veilig genoeg is: 10% twijfelt, 1% vertrouwt er helemaal niet op. Van de mensen die het niet (geheel) vertrouwen gaat de helft toch naar het stembureau, omdat ze niet per post kunnen stemmen. Bij mensen onder de 70 jaar wordt deze reden door zelfs 59% genoemd.

“Situatie: Ik ben begin dit jaar gedotterd en er zijn twee stents geplaatst, dus ik ben zoals men het noemt kwetsbaar. Maar ik wens persoonlijk mijn stem uit te brengen en niet schriftelijk of per volmacht.”

Veel mensen zijn geholpen als ze per post kunnen stemmen

Wat zou helpen om veiliger te stemmen? Mensen die dit keer niet stemmen of nog niet weten of ze gaan stemmen (733 mensen) hebben daarop het vaakst geantwoord: per brief stemmen mogelijk maken (45%). Bij de groep onder de 70 jaar (die niet in aanmerking komt voor briefstemmen) geeft ruim de helft (51%) dit aan. Daarnaast worden diverse zaken genoemd die het stemmen in het stembureau veiliger maken. Zoals het beperken van het aantal mensen in het stembureau (27%), iedereen een eigen potlood (24%), hokjes ontsmetten (22%) en het invoeren van een tijdslot (20%).

Bij overige ('anders') gegeven antwoorden wordt het volgende regelmatig genoemd:

- Verkiezingen uitstellen
- Online stemmen mogelijk maken

De tabel over veiliger stemmen van deze groep staat op de volgende pagina.

Suggesties voor veiligheid van mensen die in stembureau gaan stemmen

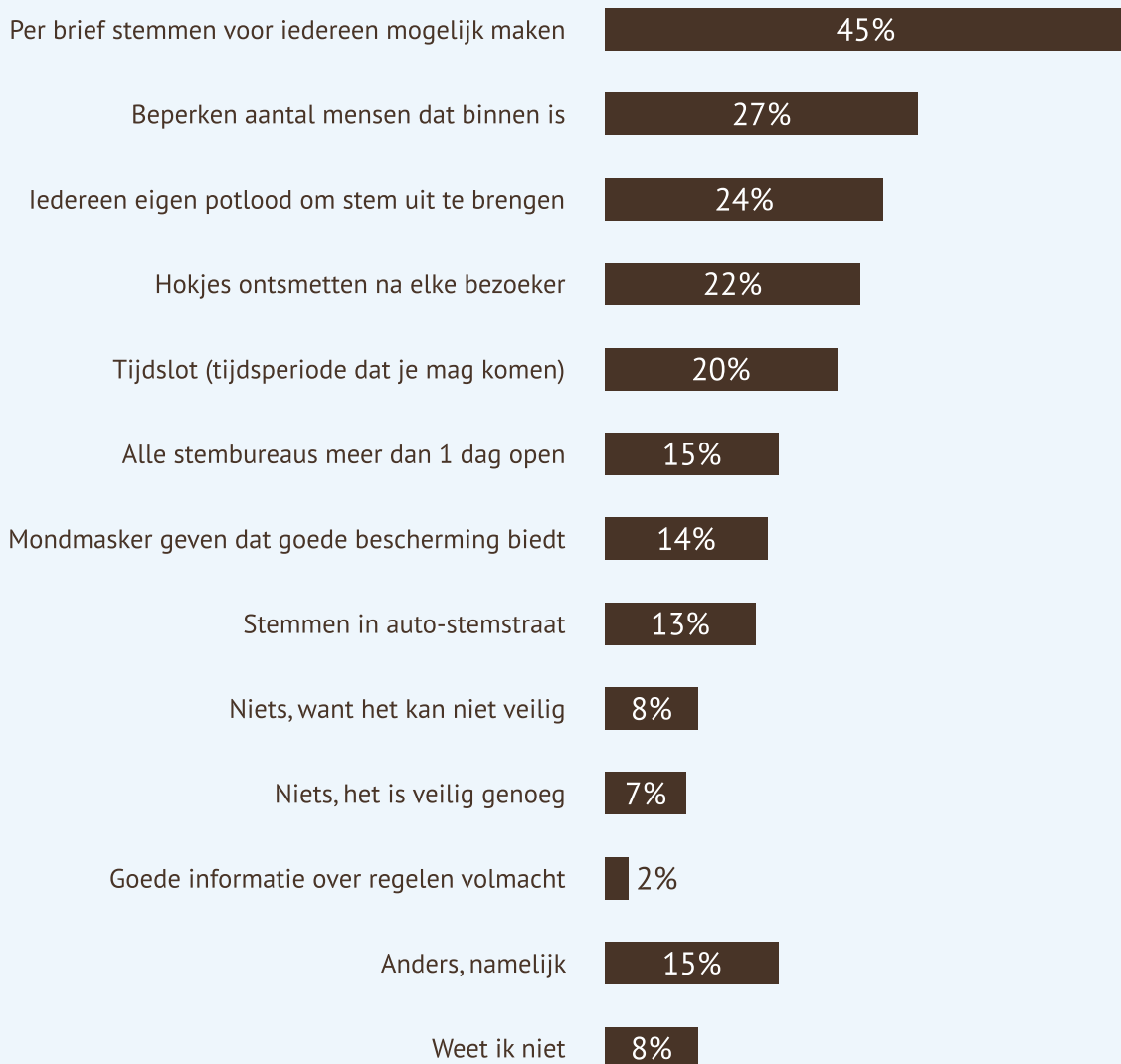
Bij de mensen die wel gaan stemmen op het stembureau of nog niet weten hoe (6.347 mensen) wil ruim driekwart het aantal mensen in het stembureau beperken als veiligheidsmaatregel. Ook een eigen potlood (54%), meerdere dagen kunnen stemmen (47%) en hokjes ontsmetten (42%) worden veel gekozen als optie. Bij overig genoemde antwoorden wordt o.a. genoemd stemmen in de open lucht, handschoenen dragen en de verkiezingen uitstellen.

“Zou om besmetting te voorkomen liever per post stemmen. Ben te jong, maar wil, ondanks slechte gezondheid, mijn stem bewust zelf uitbrengen.”

“Mijn voorkeur gaat uit naar het verplaatsen van de verkiezingen naar een moment dat het grootste deel van de bevolking is gevaccineerd. Als dat niet kan, dan moet er op gelet worden dat er niet te veel mensen tegelijkertijd in het stemlokaal zijn.”

Wat zou je helpen om veiliger te stemmen (n=733)

Antwoorden van mensen die niet stemmen of het nog niet weten

ieder(in)

Netwerk voor mensen met een
beperking of chronische ziekte

 **Patiëntenfederatie
Nederland**
samen de zorg beter maken